

POLVIJÄRVEN VARHAISKASVATUKSEN TARKENNUKSET

POLVIJÄRVI

SISÄLLYS

JOHDANTO	2
Varhaiskasvatuksen aloitus	3
Lasten ja huoltajien osallisuus	4
Huoltajien tiedottaminen	5
Tiimien ja lapsiryhmien muodostaminen	5
Siirtymäkäytännöt	5
POLVIJÄRVEN VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTAKULTTUURI	6
Oppimisympäristöt ja niiden arviointi	7
Monialainen yhteistyö	7
Kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän ehkäisy	9
PEDAGOGISEN TOIMINNAN SUUNNITTELU, TOTEUTTAMINEN JA ARVIOINTI	10
Vahva peruspedagogiikka ja tuen keinot	10
Oppimisen alueet	11
Leikki	11
LAPSEN TUKI	12
Tuen käytännöt	12
Varhaiskasvatuksen erityisopettajien yhteistyö ryhmien kanssa	13
VASU-ohjeistus	13
ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN POLVIJÄRVELLÄ	14
Arviointikäytännöt	14
Koulutuskäytännöt	14
Linkkilista muista Polvijärven varhaiskasvatuksen käytännöistä ja materiaaleista:	15

JOHDANTO

Varhaiskasvatustalain 1.1.2025 voimaan tulleen muutoksen seurauksena varhaiskasvatuksessa ei enää velvoiteta laatimaan paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Uudistus perustuu pääministeri Orpon hallitusohjelmaan, jonka tavoitteena oli vähentää varhaiskasvatuksessa tehtävää hallinnollista työtä.

Jatkossa varhaiskasvatuksen järjestäjät päättävät itse, miten varhaiskasvatusta suunnitellaan paikallisesti varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Päivitetyt perusteet ohjaavat ja tukevat paikallista suunnittelua.

Paikallisesti tulee tarkentaa:

- miten paikallisessa suunnittelussa huomioidaan suomen kielellä, ruotsin kielellä ja saamen kielellä järjestettävä varhaiskasvatus sekä tarvittaessa muilla kielillä annettava varhaiskasvatus
- millaista paikallisen suunnittelun rakennetta käytetään. Jos varhaiskasvatuksen järjestäjä laatii paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman, voi sen tehdä kokonaan tai osittain järjestäjä, yksikkö, toimipaikka, ryhmä tai toimintamuotokohtaisena tai alueellisina suunnitelmina
 - miten paikalliset erityispiirteet, varhaiskasvatuksen erilaiset järjestämisen tavat, kehittämisen tavoitteet sekä lapsia koskevat paikalliset suunnitelmat otetaan huomioon
 - miten varhaiskasvatuksen järjestäjä varmistaa, että varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on edellytykset osallistua paikalliseen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen
 - miten lapset ja huoltajat osallistuvat varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin toimipaikassa
 - miten lapsen varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteutettaessa, arvioitaessa ja kehitettäessä selvitetään ja otetaan huomioon lapsen mielipide ja toivomukset
 - miten huoltajille annetaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin

-Opetushallitus

Polvijärven varhaiskasvatussuunnitelman paikalliset tarkennukset on koottu tähän asiakirjaan. Nämä tarkennukset löytyvät tulostettuna jokaisesta toimintayksiköstä ja sen lisäksi tarkennukset jaetaan sähköisesti Peda.net-sivuille ja henkilöstölle varhaiskasvatuksen Teamsiin. Tästä koosteesta löytyy Polvijärven varhaiskasvatuksen paikallisesti määritellyt käytänteet ja toimintatavat. Osa asioista on kuvattu tähän lyhyesti, ja pidempiin ohjeistuksiin ja asiakirjoihin löytyy linkit Peda.net:iin.

Paikallista suunnittelua varten henkilöstölle on ollut mahdollisuus osallistua suunnitteluun kevään 2026 aikana.

VARHAISKASVATUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET

Polvijärvellä on kaksi kunnallista päiväkotia, Päiväkoti Peukaloinen ja Sotkuman päiväkot. Lisäksi kunnassa toimii yksi perhepäivähoitaja.

Esiopetusta tarjotaan Sotkumassa päiväkodin ja koulun yhteisissä tiloissa sekä kirkonkylällä vapaa-aikatalo Vaparin tiloissa.

Varhaiskasvatusta ohjaa positiivinen pedagogiikka, jossa onnistumiset huomataan ja niistä iloitaan yhdessä.

Polvijärven varhaiskasvatuksessa on hyvät mahdollisuudet hyödyntää lähiympäristöä luonto-, ympäristö- ja liikuntakasvatuksessa. Tärkeitä lapsille välitettäviä arvoja ovat kestävä kehitys, luonnon läheisyys ja sen hyödyntäminen.

Varhaiskasvatuksen aloitus

Varhaiskasvatuksen aloitus voi herättää perheessä monenlaisia tunteita ja tuo paljon muutoksia lapsen elämään. Polvijärven varhaiskasvatuksessa tavoitteena on luoda luottamuksellinen ja avoin suhde lapsen huoltajien kanssa heti alusta alkaen.

Hyvän aloituksen polku:

1. Varhaiskasvatushakemus
 - Varhaiskasvatuspaikkaa haetaan sähköisen Daisy-asioinnin kautta
- Tuloselvitys tulotietoineen on täytettävä aina, vaikka huoltaja ja hänen puolisonsa antavat suostumuksen tulotietojen tarkistamiseen Tulorekisteristä.
2. Varhaiskasvatuspäällikkö tai päiväkodinjohtaja ilmoittaa hakemuksesta ryhmään.
 - Lapsen tuleva ryhmä sovitaan henkilöstön kanssa yhteistyössä.
3. Yhteydenotto varhaiskasvatuspaikasta
- Ryhmästä ollaan ennen aloitusta yhteydessä huoltajaan ja sovitaan tutustumiskäynti sekä aloituskeskustelu.
4. Tutustumiskäynnille sovitaan ryhmästä vastuuhenkilö, joka kertoo perheelle keskeiset asiat varhaiskasvatuksen, päiväkodin ja ryhmän toiminnasta sekä antaa perheelle tarvittavat lomakkeet. Lomakkeet löytyvät tarkemmin Peda.net:stä. [Materiaalipankki](#)
5. Pehmeä alku
 - Mikäli huoltajien työ- tai opiskelutilanne sallii, voi lapselle järjestää pehmeän aloituksen, jolloin lapsi on varhaiskasvatuksessa aluksi yksin vain muutaman tunnin kerrallaan. Tässä tilantessa tulee lapsen hoitosopimuksen olla jo voimassa.

6. Lapsen aloitettua varhaiskasvatuksessa, keskiössä on turvallisuuden tunteen luominen sekä lapseen ja perheeseen tutustuminen.
7. Aloituksesta 2–3 kuukauden kuluessa laaditaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) ja pidetään huoltajien kanssa ensimmäinen VASU-keskustelu.

Varhaiskasvatuksen aloituksesta löytyy lisää tietoa pedanetistä: [Huoltajille](#)

Lasten ja huoltajien osallisuus

Lapsia osallistetaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin eri keinoin, riippuen lasten ikätasosta sekä kyvystä ilmaista itseään. Pienten lasten mielipiteiden ja kiinnostuksen kohteiden selvittämisessä korostuvat lasten havainnointi sekä erilaiset visuaaliset tukikeinot ilmaisun tukena. Isompien lasten kanssa voidaan hyödyntää lisäksi erilaisia lasten haastatteluja, kokouksia, äänestyksiä tai pedagogisen dokumentoinnin keinoja, kuten sosiogrammia. Tulkittaessa lasten vahvuuksia, mielipiteitä, kiinnostuksen kohteita tai tuen tarpeita, henkilöstön tulee kuvailla konkreettisesti sitä, miten tulkintaan on päädytty. **Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa osallisuuden tulee olla kuvailtuna, miten kyseiset asiat näkyvät lapsen toiminnassa ja vuorovaikutuskohtaamisissa.** Jos lapsi voi jo itse sanoittaa asioita, voidaan asiat kuvata myös lapsen kertoman mukaisesti.

Polvijärven varhaiskasvatuksessa emme oleta, että lapsi osaa aina kertoa tai pyytää mitä tarvitsee. Näin ollen näemme keskeisenä sen, että henkilöstö hyödyntää pedagogista osaamistaan ja ymmärrystä lasten kehityksestä toiminnan suunnittelussa riittäväällä aikuisjohtoisuudella ja pedagogisella tavoitteellisuudella. Samanaikaisesti toiminnan tulee olla vahvasti lapsilähtöistä. Näemme, että lapsilähtöisyyttä on valintojen ja toiveiden sisällyttäminen ohjattuun toimintaan, osallistumispakosta luopuminen sekä vaihtoehtoisten osallistumistapojen huomioonottaminen. Toiminta myös suunnitellaan niin, että lapsen on mahdollista olla siinä aktiivinen toimija.

Lapsilähtöisyyden toteutumisessa myös leikin arvostaminen on keskeisessä roolissa. Leikki on lapselle luontainen tapa toimia ja leikissä lapsi on aina aktiivinen toimija. Leikin merkityksen näkeminen ja siihen panostaminen on hyvä tapa toteuttaa lapsilähtöisyyttä. Konkreettisia keinoja tähän voivat olla mm. leikkiympäristöjen rikastuttaminen, leikkiajan ja rauhan tarjoaminen.

Huoltajia osallistetaan varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin toimintakausittain järjestetyissä huoltajailloissa sekä asiakaskyselyissä, jotka järjestetään 1–2 kertaa toimintakauden aikana. Lisäksi huoltajilta pyydetään ja otetaan avoimesti vastaan palautetta läpi toimintakauden esimerkiksi lasten VASU-keskustelujen yhteydessä. Henkilöstö rohkaisee huoltajia tuomaan avoimesti toiveitaan, kehitysideoitaan sekä palautteitaan esille. Huoltajat voivat olla yhteydessä henkilöstöön, päiväkodinjohtajaan tai varhaiskasvatuspäällikköön.

Huoltajien tiedottaminen

Polvijärven varhaiskasvatuksessa huoltajia tiedotetaan Daisy-järjestelmän kautta. Varhaiskasvatuspäällikkö tai päiväkodinjohtaja hoitavat viralliset tiedotukset, jotka koskevat koko varhaiskasvatusta. Näitä ovat mm. syystiedote, loma-ajan hoitoaikojen ilmoittamisen määräajat sekä muihin hallinnollisiin asioihin liittyvät tiedotteet.

Ryhmät tiedottavat omasta toiminnastaan viikkokirjein Daisyllä. Lisäksi ryhmät täydentävät tiedottamista esimerkiksi tulosteilla. Myös varhaiskasvatuksen erityisopettajat (VEO:t) tiedottavat oman vastuualueensa yksikön huoltajia omasta toiminnastaan ja yhteystiedoistaan.

Erilaisten juhlien tai teemapäivien tiedottamisesta sovitaan erikseen. Mikäli päiväkodissa ilmenee tartuntatauteja, ilmoitetaan tästä huoltajille Siun Soten Tartuntatauti-tiedotepohjilla.

Tiimien ja lapsiryhmien muodostaminen

Polvijärven varhaiskasvatuksessa tiimien ja lapsiryhmien muodostamisesta päättää varhaiskasvatuspäällikkö. Tämä ottaa päätöksenteossa huomioon omat havaintonsa, henkilöstön toiveet, mahdolliset poikkeavat työaikajärjestelyt, henkilöstön osaamisen, taloudellisen näkökulman, sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajan havainnot mm. lasten välisestä dynamiikasta ja tuen tarpeista.

Polvijärvellä lapsiryhmät pyritään muodostamaan siten, ettei lasten ikäjakauma ja/tai taitotasoa olisi kovin laaja. Lisäksi tuen tarpeiden näkökulmasta pohditaan, millainen ryhmädynamiikka ja oppimisympäristö tukisi lapsia parhaiten.

Tiimejä- ja lapsiryhmiä suunnitellaan keväisin maalis-toukokuun aikana ja syksyn suunnitelma julkaistaan toukokuun loppuun mennessä.

Siirtymäkäytännöt

Lasten siirtymät ryhmästä toiseen pyritään ennakoimaan mahdollisimman varhain. Tähän kuitenkin vaikuttaa mm. se, miten ajoissa uudet varhaiskasvatushakemukset saapuvat. Huoltajien tulisi hakea varhaiskasvatuspaikkaa neljä kuukautta etukäteen. Kuitenkin akuuteissa tilanteissa, esimerkiksi huoltajan työllistymisen vuoksi, varhaiskasvatuspaikka tulee järjestää kahden viikon kuluessa.

Lapsen vaihtaessa ryhmästä toiseen, sovitaan tiedonsiirtopalaveri ryhmien varhaiskasvatuksen opettajien kesken. Tässä yhteydessä lapsesta siirretään kaikki tarvittava

tieto sekä kaikki tulostetut dokumentit seuraavaan ryhmään. **Oleellisinta on kertoa lapsen vahvuuksista, mielenkiinnon kohteista, tuen tarpeista sekä tukitoimista.** Sujuvassa siirtymässä keskeisintä on, että lapsen varhaiskasvatus jatkuu eheänä muutoksista huolimatta. Mikäli lapsen tuen tarpeet ovat merkittäviä, osallistuu tiedonsiirtopalaveriin myös varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Esiopetukseen siirryessä hyödynnetään paikallisessa esiopetussuunnitelmassa mainittuja käytänteitä.

Mikäli lapsi siirtyy toisen järjestäjän varhaiskasvatusyksikköön, esimerkiksi muuttaessaan eri paikkakunnalle, pyydetään huoltajilta lupa tiedonsiirtoon. Siirrettäessä salassa pidettävää tietoa sähköisesti, käytetään aina salattua sähköpostia, mikä löytyy varhaiskasvatuksen erityisopettajilta, päiväkodin johtajalta sekä varhaiskasvatuspäälliköltä.

POLVIJÄRVEN VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia, joka muovautuu yhteisön vuorovaikutuksessa. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja varhaiskasvatusta johtavien henkilöiden tehtävänä on luoda edellytykset toimintakulttuurin kehittämiseksi ja arvioinnille varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoissa ja yksiköissä. **Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen varhaiskasvatus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä.**

Toimintakulttuurin ja sen inklusiivisuuden kehittäminen edellyttää pedagogiikan johtamista, joka on varhaiskasvatuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä.

Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtaminen

Laadukas pedagoginen toiminta tuottaa osaltaan hyvinvoivia ja oppivia lapsia. Laadukkaan pedagogisen toiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämistyön tueksi tarvitaan johdonmukaista johtamista. Pedagoginen johtaminen on jatkuvaa kehittämistyötä, toteutettavan varhaiskasvatuksen tulosten arviointia ja tämän uudelleen kytkemistä varhaiskasvatustyön arvopohjaan ja alkuperäiseen visioon.

Pedagogista keskustelua käydään säännöllisesti Polvijärven varhaiskasvatuksen johtoryhmässä, johon kuuluvat varhaiskasvatuspäällikkö, Sotkuman päiväkodin johtaja sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Polvijärven kunnan arvot ja strategiset painopisteet

ohjaavat johtamista. Johdonmukaisella päätöksenteolla ja johtamistyöllä tuetaan taloudellisten resurssien, henkilöstön osaamisen ja riittävyyden tasapuolista jakautumista.

Polvijärvellä pedagogisen johtamisen lähtökohtana on selkeä näkemys siitä, mikä on varhaiskasvatuksen perustehtävä ja tarkoitus. Varhaiskasvatuksen johtoryhmän jäsenten tulee johtamistehtävässään tuntea varhaiskasvatustilanne, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä kunnan omat linjaukset, luoden perusteet omalle pedagogiselle johtamiselle. Heidän tehtävänä on myös siirtää edellä mainittujen asiakirjojen periaatteet työyksikön pedagogiseen ajatteluun ja kasvatustyön ohjaamisen konkretisointiin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että johtaja johtaa yksikössä toteutettavaa prosessia, jossa painopiste ei ole siinä, mitä tehdään, vaan miten ja miksi tehdään.

Oppimisympäristöt ja niiden arviointi

Polvijärveläisen varhaiskasvatuksen oppimisympäristössä keskeistä on luoda myönteinen ja kannustava ilmapiiri. Suunnittelussa, toiminnassa ja arvioinnissa lähtökohtana on lapsen vahvuudet ja mielenkiinnon kohteet.

Yhteiset välineet ja materiaalit

Vaikka Polvijärven varhaiskasvatus koostuu useammasta yksiköstä, ovat kaikki tilat ja materiaalit lähtökohtaisesti koko varhaiskasvatukselle yhteisiä. Materiaaleja vaihdellaan ja lainataan toisille aktiivisesti niin yksiköiden kuin ryhmienkin välillä.

Etenkin yksikön sisällä materiaalien ja välineiden jakoon ja vuorotteluun kannustetaan vahvasti. Myös ryhmätiloja hyödynnetään joustavasti esimerkiksi toisen ryhmän ulkoillessa.

Monialainen yhteistyö

Polvijärven varhaiskasvatuksessa toteutetaan neuvolayhteistyötä kaikkien lasten kanssa. Jos varhaiskasvatuksessa ei herää erityisempää huolta lapsen kehitykseen tai käyttäytymiseen liittyen, käytetään ainoastaan Siun Soten laatimia havainnointilomakkeita lasten 1½- ja 4-vuotisten neuvolakäyntien yhteydessä. Lomakkeissa on oma osio täytettäväksi sekä varhaiskasvatukselle, että huoltajille. Perheet käyttävät täytetyn lomakkeen neuvolassa ja palauttavat varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja voi lähettää lomakkeen neuvolaan myös suojatulla sähköpostilla esimerkiksi tilanteissa, joissa halutaan varmistaa, että tieto saavuttaa neuvolan varmasti.

Mikäli varhaiskasvatuksessa on herännyt jotain huolta lapsen kehityksestä, voidaan muissakin neuvolakäynneissä hyödyntää neuvolayhteistyölomaketta. Tällöin käytetään avointa koontilomaketta. Lomakkeet, sekä huoltajalle jaettava tiedote neuvolayhteistyöstä löytyy pedanetistä: [Neuvolayhteistyö ja pedagogiset lausunnot](#)

Jos varhaiskasvatuksessa herää huolta lapsen kehitykseen tai käyttäytymiseen liittyen, keskustellaan asiasta aina sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajan että huoltajien kanssa. Jos huoltajilta saadaan lupa, voi varhaiskasvatuksen erityisopettaja tehdä huolen aiheista lähetepyyntöön kuntoutustarpeen arviointiin. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja lähettää lähetepyyntöön neuvolaan suojatulla sähköpostilla.

Henkilöstöllä on myös mahdollisuus konsultoida toimintaterapeutteja puhelimitse Peda.net:stä löytyvän ohjeen mukaisesti: [Toimintaterapeutin konsultaatio](#). Lisäksi henkilöstö voi hyödyntää puheterapian puhelinneuvontaa tiistaisin ja torstaisin klo 11.30–12.30. Puhelinneuvonnan numero on 013 330 7834.

Lasten muihin yhteistyötahoihin, kuten terapeutteihin, pyritään luomaan avoin yhteistyösuhde. Tästä vastaavat yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja ryhmän varhaiskasvatuksenopettaja. Terapeutit kutsutaan yleensä esimerkiksi VASU-palavereihin mukaan, mikäli huoltaja antaa tälle luvan. Päiväkodin varhaiskasvatuksen sosionomien erityisosaamista hyödynnetään etenkin palveluohjauksessa ja perheen tukemisessa. Sosionomien työnkuvaa ja yhteisiä käytänteitä kehitetään parhaillaan.

Pedagogisia lausuntoja laadittaessa hyödynnämme Siun Sote:n ohjeita sekä kunnan omaa pohjaa (esim. lapsen psykologiarvio tai lääkäriaika). Lausunto laaditaan aina varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa yhteistyössä.

Mikäli huoli herää lapsen tai perheen hyvinvoinnista, vanhemmuuden tuen tarpeesta tai huoltajan jaksamisesta, päiväkodissa on matala kynnyks ottaa asiat puheeksi. **Erityisesti huomioitavaa on, että varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on lainmukainen ilmoitusvelvollisuus tilanteissa, joissa huoli herää.** Epävarmoissa tilanteissa huoltaja tai päiväkodin henkilöstö voi konsultoida Siun Sote:n Perhepuhelinta.

[Perhepuhelin - Pohjois-Karjalan hyvinvointialue – Siun sote - Suomi.fi](#)

Yhteistyössä perheen kanssa voidaan päiväkodista käsin myös pyytää perheelle palvelutarpeen arviota Siun Sote:n perhepalveluista. Arvioinnissa sosiaalihuollon ammattilainen selvittää yhdessä perheen ja muiden perheen kanssa toimivien tahojen kanssa tuen, ohjauksen ja palvelun tarvetta. Arvio tehdään perheen kanssa yhdessä keskustellen ja tilannetta pohtien.

Vakavamman huolen tai nopeampaa reagoitua vaativissa tilanteissa tehdään lastensuojeluilmoitus. Näissäkin tilanteissa voidaan konsultoida perhepuhelinta.

HUOM. Lähtökohtana on, että huolesta ja siihen liittyvistä mahdollista toimenpiteistä keskustellaan aina ensin lapsen huoltajan kanssa. Poikkeuksena tähän ovat tilanteet, jotka

minkäänasteisina liittyvät epäilyyn lapsen fyysisestä tai seksuaalisesta kaltoinkohtelusta. Näissä tilanteissa huoltajalle ei kerrota asioista etukäteen, vaan ollaan suoraan yhteydessä Poliisin konsultaationumeroon sekä lastensuojelun sosiaalityöntekijään.

Kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän ehkäisy

Näemme Polvijärven varhaiskasvatuksessa tärkeänä sen, että kiusaamiseen, väkivaltaan, syrjintään ja häirintään puututaan ennakoivasti ja täsmällisesti. Kiusaamisen ehkäisystä vastuun kantaa aina aikuinen ja se on edellytys laadukkaan varhaiskasvatuksen tukemiselle sekä lasten hyvinvoinnille. Konkreettisia vinkkejä kiusaamisen määrittelyyn, tunnistamiseen, ehkäisyyn, havainnointiin sekä huoltajien väliseen yhteistyöhön löytyy pedanetistä: [Kiusaamisen ehkäisysuunnitelma](#).

Kiusaamisen, syrjinnän ja häirinnän ehkäisyyn liittyy läheisesti myös käsityksen yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta. Varhaiskasvatus on veloitettu 1.6.2023 alkaen toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun. Suunnitelma tulee päivittää vähintään kolmen vuoden välein. Polvijärven varhaiskasvatuksen viimeisin tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma löytyy pedanetistä: [Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2024-2025](#).

Polvijärven varhaiskasvatuksessa on yhteisesti sovittu, että:

- Suhtaudumme arvostavasti ja kunnioittavasti lasten, perheiden ja henkilöstön erilaisiin näkemyksiin, kokemuksiin ja mielipiteisiin.
- Rohkaisemme lapsia tekemään omia aloitteita ja valintoja ilman sukupuoleen liittyviä rooleja ja ennakko-odotuksia.
- Vahvistamme lasten osallisuutta sensitiivisellä kohtaamisella ja myönteisillä kokemuksilla näkyväksi ja kuulluksi tulemisesta.
- Keskustelemme yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoisuutta koskevista asenteista työyhteisön, lasten ja perheiden kanssa. Tiedostamme, että vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit, sekä stereotyyppisten oletusten mukainen toiminta välittyy lapsille.
- Toimimme sukupuolisensitiivisesti kaikissa tilanteissa.
- Vaalimme perheiden ja lasten tasa-arvoista kohtelua ja vältämme käytänteitä, jotka asettaisivat perheet eriarvoiseen asemaan.

PEDAGOGISEN TOIMINNAN SUUNNITTELU, TOTEUTTAMINEN JA ARVIOINTI

Varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan valtakunnallisia varhaiskasvatussuunnitelman perusteita noudattaen. Henkilöstöllä tulee olla käsitys siitä, mitä valtakunnalliset perusteet sisältävät, ja mitkä ovat varhaiskasvatuksen keskeisimmät tehtävät, tavoitteet ja sisällöt. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet löytyvät täältä: [Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022](#)

Vahva peruspedagogiikka ja tuen keinot

Polvijärven varhaiskasvatuksessa toiminnan perustana on vahva peruspedagogiikka ja yleinen tuki. Peda.net:iin on koottu näihin liittyvää materiaalia:

- [Laaja-alainen osaaminen ja vinkkejä peruspedagogiikkaan](#)
- [Tuen määritelmät ja prosessi](#)

Rohkaisemme henkilöstöä pyytämään varhaiskasvatuksen erityisopettajalta matalalla kynnyksellä konsultaatiota myös ryhmän yleisten pedagogisten ratkaisujen pohdinnassa.

Kun syksyn lapsiryhmä- ja tiimijako on valmis, käyvät ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja yhteisessä palaverissa läpi ryhmän arjen pedagogisia ratkaisuja, kuten päivästruktuuria ja pienryhmätoimintaa. Näiden alustavien suunnitelmien pohjalta tiimit organisoivat ja valmistelevat ryhmätilat valmiiksi ennen toimintakauden alkua. Täten toimintakausi aloitetaan jo alusta lähtien vahvalla ja suunnitelmallisella pedagogiikalla, jota luonnollisesti arvioidaan ja kehitetään lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti.

Pedagogisen dokumentoinnin käytänteet

Ryhmät päättävät itse sen, kuinka toteuttavat pedagogista dokumentointia. Pedagogisessa dokumentoinnissa on tärkeä ottaa huomioon se, onko lasta esimerkiksi lupa kuvata varhaiskasvatuksessa. Jokaisesta lapsesta pitäisi olla täytettynä lupalomake, joka löytyy pedanetistä: [Varhaiskasvatuksen lupalomake](#)

Ryhmät voivat myös kysyä itse yksityiskohtaisempia lupia esimerkiksi Daisyn kautta tai tulostetulla lomakkeella, jonka huoltajat allekirjoittavat.

On muistettava, että pelkkä toiminnan dokumentointi, esim. valokuvaus ei tee siitä pedagogista dokumentointia. **Pedagogiselle dokumentoinnille keskeisintä on se, että dokumenttia hyödynnetään jollain tapaa ryhmän pedagogisen toiminnan tai esimerkiksi lapsen taitojen kehityksen tukemisen suunnittelussa, arvioinnissa ja/tai kehittämässä.** Valokuvan on myös vastattava enemmän kysymykseen “miksi tehdään ja mitä tavoitellaan?” kuin pelkästään “mitä tehdään?”

Oppimisen alueet

Oppimisen alueilla kuvataan varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä sisältöjä ja tavoitteita. Oppimisen alueet eivät ole erikseen toteutettavia, toisistaan irrallisia kokonaisuuksia, vaan niiden aihepiirejä yhdistetään ja sovelletaan lasten osallisuus, ikä- ja taitotaso sekä mielenkiinnonkohteet huomioon ottaen. Oppimisen alueisiin liittyen löytyy runsaasti materiaalia pedanetistä: [Oppimisen alueet](#).

Tiimeissä voidaan tehdä keskinäisiä sopimuksia siitä, kuka ottaa minkäkin oppimisen alueen ns. vastuualueekseen. Suosittelemme, että jokainen työntekijä perehtyy tarkemmin vähintään oman vastuualueensa sisältöön. On tärkeä muistaa, että ryhmän opettaja on viimekädessä päävastuussa kaiken toiminnan pedagogisuudesta.

Leikki

Leikki on keskeinen toimintatapa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tarjota kaikille lapsille mahdollisuuksia erilaisiin leikkeihin. Leikki edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Polvijärven varhaiskasvatuksessa:

- Henkilöstömme turvaa leikin edellytykset suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti tukien
- Tiedostamme leikin merkityksen kaikille lapsille
- Huomioimme päivästruktuurin suunnittelussa pitkäkestoisen ja kiireettömän leikin mahdollisuudet, jolloin lapsilla on aikaa vuorovaikutustilanteisiin, leikkialoitteisiin ja leikin etenemiseen
- Toteutamme suunnitellusti myös tuettua ja ohjattua leikkiä
- Rikastamme leikkiympäristöjä tavoitteellisesti

Peda.net:iin on kerätty runsaasti leikkiä tukevia materiaaleja: [Leikki](#).

Polvijärven varhaiskasvatuksessa jokaisesta ryhmästä löytyy myös varhaiskasvatuksen erityisopettajan valmisteleva vuorovaikutusleikkimateriaali, jonka käyttöä suositellaan vahvasti. Varhaiskasvatuksen erityisopettajia voi myös pyytää perehdyttämään

vuorovaikutusleikkimateriaalin käyttöön. Vuorovaikutusleikki-toiminta nähdään kaikkia lapsia inklusiivisesti tukevana tuetun leikin muotona, jolla voidaan vaikuttaa mm. lasten vuorovaikutustaitoihin, ryhmäytymiseen, itsesäätelytaitoihin sekä turvallisen ja positiivisen vuorovaikutusilmapiirin vahvistamiseen.

LAPSEN TUKI

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea tuen tarpeidensa mukaisesti. Tuki tulee järjestää oikea-aikaisesti ja inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

Tuen käytännöt

Lapsella on oltava oikeus oikea-aikaiseen tarvitsemaansa tukeen. Polvijärvellä tuen tasot on määritelty paikallisesti ja ne löytyvät yksityiskohtaisesti Peda.net:stä: [Tuen määritelmät ja prosessi](#).

Keskeistä Polvijärven varhaiskasvatuksessa on vahva yleinen tuki, jota toteutetaan osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa. Kaikki varhaiskasvatuksessa olevat lapset saavat tarpeidensa mukaan yleistä tukea. Lapsi voi tarvita tukea esimerkiksi pukemisessa, siirtymätilanteissa, kaverisuhteissa, leikkimisessä tai kielen kehityksessä. Lasta tuetaan yksilöllistämällä varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa. Tukea annetaan niin kauan kuin lapsi sitä tarvitsee.

Tehostetusta ja erityisestä tuesta tehdään hallintopäätös. Tehostettua tai erityistä tukea tarvitseville lapsille tuki kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan yhteistyössä huoltajien, varhaiskasvatuksen henkilöstön ja tarvittaessa monialaisen yhteistyöverkoston kanssa. Tuki suunnitellaan ja järjestetään osaksi varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa lapsen päiväkodissa/perhepäivähoidossa tämän omassa ryhmässään. Oppimis- ja toimintaympäristöjä muokkaamalla lapselle turvataan hyvät edellytykset oppia ja toimia vertaisryhmässä.

Polvijärven kunnassa näemme tärkeänä sen, että lapsi saa riittävää tukea oikea-aikaisesti. On myös erittäin tärkeää, että varhaiserityiskasvatuksen erityisopettajillamme on aito lapsituntemus kaikista tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevista lapsista. Polvijärven varhaiskasvatuksessa työskentelee vakituisesti kaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Erityisopettajien työnjako sovitaan toimintakausittain ja tästä tiedotetaan sekä henkilöstöä, että huoltajia viimeistään toimintakauden alussa.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajien yhteistyö ryhmien kanssa

Koska Polvijärvellä varhaiskasvatuksen erityisopettajilla on yleensä vain yhden yksikön lapset vastuullaan, tekevät he tiivistä yhteistyötä lapsiryhmien kanssa. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan työskentely ryhmässä toteutuu pääosin esimerkiksi erilaisten vuorovaikutusleikki- tai kielellisten ryhmien muodossa. Peda.net:stä löytyvästä, henkilöstölle tarkoitettuun tiedostosta löytyy kattava lista kaikista niistä asioista, mitä varhaiskasvatuksen erityisopettaja kunnassamme tekee: [VEO:n työnkuvan esite henkilöstölle](#).

Huoltajille yhteistyöstä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa viestitään linkistä löytyvän lomakkeen avulla: [Veo esite](#). Esite tulee jakaa aina kaikille uusille perheille muiden hoidon aloitukseen liittyvien lomakkeiden mukana.

Alla olevaan listaan on koottu tilanteita, milloin varhaiskasvatuksen erityisopettajaan tulee olla yhteydessä:

- kun mikä tahansa huoli lapsesta herää
- kun lapsella alkaa jokin kuntouttava toiminta (esim. puheterapia, toimintaterapia)
- kun varhaiskasvatukseen tulee täytettäväksi erilaisia kyselyitä/kartoituksia koskien lapsen kehitystä (esim. pikkukesky, adhd-oirekysely)

VASU-ohjeistus

Oheisesta Peda.net:n linkistä [Lapsi- ja ryhmävasut sekä tuen prosessi](#) pääsee tutustumaan varhaiskasvatussuunnitelman valtakunnallisiin perusteisiin, opetushallituksen lapsen varhaiskasvatussuunnitelman mallilomakkeeseen sekä paikallisiin tarkennuksiimme koskien sitä, miten, minne ja miten usein lapsen varhaiskasvatussuunnitelma kirjataan.

Polvijärvellä on sovittu paikallisesti, että mikäli varhaiskasvatuksen opettajan tehtävää hoitaa ilman ko. pätevyyttä oleva sijainen, kunnan varhaiskasvatuksen erityisopettajat tarkistavat ko. ryhmän lasten varhaiskasvatussuunnitelmat.

ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN POLVIJÄRVELLÄ

Varhaiskasvatuksen arvioinnin ja kehittämisen tarkoituksena on tukea varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisen varhaiskasvatuksen toteutumista. Arviointi ja kehittäminen on osa jokaisen varhaiskasvatuksen opettajan keskeisintä työtehtävää ja siihen tulee osallistua myös koko henkilöstön.

Arviointikäytänteet

Arviointikäytänteitämme on uudistettu toimintakauden 2025–2026 aikana ja niiden toimivuuden arviointi ja kehittäminen on kesken.

Toimintakaudella 2025–2026 on käytössä ollut Peda.net:stä löytyvä lomake:

[Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pedagoginen suunnitelma](#). Tämä korvasi aiemmin käytössä olleen erillisen tiimisopimuksen ja ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman. Molempiin yksiköihin on myös koottu Pedagogisen dokumentoinnin- ja arvioinnin työkaluja -kansio. Lisäksi olemme hyödyntäneet vuosittain läheisyyden kehä- arviointimenetelmää.

Pedagogisen suunnitelman painopisteet määräytyvät vuosittaisten painopisteiden ja kuntastrategian mukaan.

Peda.net:stä löytyy myös muuta arviointimateriaalia, joita tiimit voivat hyödyntää toimintansa arvioinnissa ja kehittämisessä. Kunnassa on käyttöön otettu myös valssi- arviointijärjestelmä. Valssitunnusten takaa löytyy erilaisia arviointimateriaaleja, joihin voit tutustua täällä: [Arviointityökalut | Kansallinen koulutuksen arviointikeskus \(Karvi\)](#). Esihenkilöt pystyvät tulostamaan laajat arviointilomakkeet ryhmien käyttöön pyynnöstä. Muita työkaluja arvioinnin avuksi pedanetistä:

- [Edivan lomakkeita arviointiin](#)
- [TUPU-lomake.pdf](#)
- [VALSSI](#)
- [Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus selvitys](#)
- [Läheisyyden kehä](#)

Koulutuskäytänteet

Polvijärven varhaiskasvatuksessa on järjestetty vuosittain henkilöstölle yhteistä koulutusta, yleensä yhtenä päivänä syyskaudella ja yhtenä päivänä kevätkaudella. Koulutuksen sisältö määräytyy ajankohtaisten tarpeiden mukaisesti.

Yksilökohtaiseen lisäkoulutukseen osallistumisen tarve ja mahdollisuus arvioidaan varhaiskasvatuspäällikön kanssa. Työnantajan kustantamista koulutuksista tiedotetaan henkilöstöä tasapuolisesti. Lisäksi on hyvä muistaa, että henkilöstöllä on myös oma vastuu ylläpitää ammattitaitoaan.

Linkkilista muista Polvijärven varhaiskasvatuksen käytänteistä ja materiaaleista:

- [Puheeksioton kaavio.pdf](#)
- [Uhka- ja vaaratilanteet](#)
- [Kiusaamisen ehkäisy ja lapsen fyysinen rajoittaminen](#)
- [Perehdytyskansio Sotkuma](#)
- [Perehdytyskansio Peukaloinen](#)
- [Tehtävänkuvat varhaiskasvatuksessa](#)
- [Opettaja- ja tiimijohtajuus](#)

POLVIJÄRVI